

- FAD Jelah dobio novi posao
- Svijetom kruži bauk GM-a
- Ispat pokreće proizvodnju umjetnog gnojiva
- BiH izvan grupe visokozaduženih država

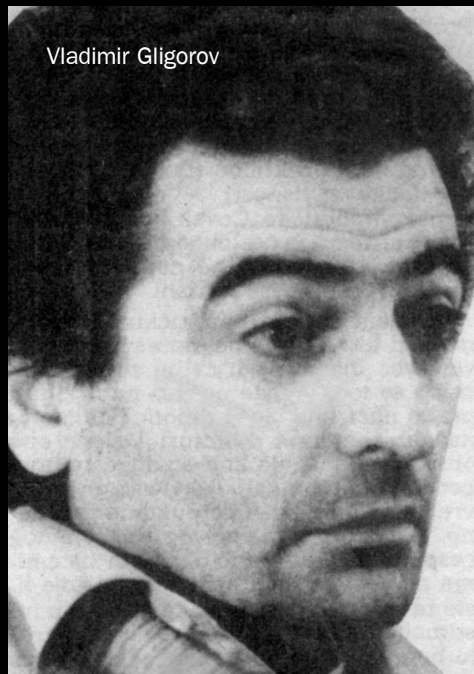

INO DUG BiH ISPOD 50 POSTO GDP-a

Vodeći ekonomista Bečkog instituta za međunarodne ekonomske odnose **Vladimir Gligorov**, u opsežnoj analizi posvećenoj ino dugu, upozorava na zabrinjavajući trend dužničke ovisnosti većine tranzicijskih država. Prema ovom istraživanju, većina tranzicijskih država nalazi se u zoni golemog rizika jer je ino dug premašio 65 posto GDP-a.

Iako među ekonomistima ne postoji općeprihvaćena metodologija na osnovu koje se računa rizičnost ino duga neke države, većina ekonomista se slaže da ino dug treba dovesti u kontekst nekoliko pokazatelja: udio duga u GDP-u, udio ukupnog duga prema deviznim rezervama i udio godišnje rate kredita u ukupnom izvozu države.

Primjena ovih pokazatelja u slučaju BiH daje vrlo zanimljivu sliku.

Vladimir Gligorov

BiH se naime nalazi u krugu tranzicijskih država s najboljim ekonomskim pokazateljima kad je u pitanju ino zaduženost. Ukupni ino dug BiH iznosi 3,7 milijardi dolara što znači da je ispod 50 posto GDP-a. Još je povoljniji udio godišnje rate u ukupnom godišnjem izvozu: ove godine na naplatu dospijeva rata od 220 miliona KM, što čini oko 10 posto ukupnog godišnjeg izvoza. Općenito se smatra prihvatljivom stopa od 5-15 posto.

Pokazatelji za susjednu Hrvatsku su neporedivo lošiji: trenutni ino dug Hrvatske iznosi 23,7 milijardi dolara a njegovo učešće u GDP-a poraslo je na 85 posto. U 2004. godini Hrvatska će na ime ino dugova platiti 3,7 milijardi dolara, a kako njen ukupni godišnji izvoz dostiže 6,2 milijarde dolara, učešće godišnje rate premašuje 50 posto godišnjeg izvoza.

Uz Hrvatsku, u kritičnoj zoni nalaze se još i Mađarska, Češka, Poljska, Srbija i Crna Gora, Bugarska i Rumunija. ◆

BiH UVOZI 100 HILJADA TONA UMJETNOG GNOJIVA

Zbog kašnjenja s isporukom amonijaka iz Mađarske proizvodnja umjetnog gnojiva u Koksno-hemijskom kombinatu Lukavac odgođena je za nekoliko dana ali to nije pomutilo slavje nekoliko stotina radnika KHK koji već cijelu deceniju čekaju pokretanje proizvodnje. KHK je odnedavno u vlasništvu *Global Ispata* a proizvodnja mineralnih đubriva nije primarni - core business ovog preduzeća nego "usputna" djelatnost razvijena uz proizvodnju koksa.

Riječ je o umjetnom gnojivu KAN, jednom od najcjenjenijih u poljoprivredi, pogodnom za različite namjene zbog visoke koncentracije dušika. Prije rata u Lukavcu se godišnje proizvodilo preko 80 hiljada tona najkvalitetnijeg umjetnog gnojiva KAN, čime su praktično bile zadovoljene sve tržišne potrebe BiH. Nakon obnavljanja proizvodnje, u početnoj fazi, planirana je osjetno manja proizvodnja (6 hiljada tona godišnje), no s tendencijom da u narednih nekoliko godina dostigne maksimalnu proizvodnju od 80-90 hiljada tona na godinu.

Ispat je u obnovu proizvodnje umjetnog gnojiva investirao 500 hiljada eura a ukupna tržišna vrijednost godišnje proizvodnje od 6 hiljada tona iznosi blizu 5 miliona KM. Trenutna maloprodajna cijena umjetnog gnojiva KAN, koje na tržište BiH stiže isključivo iz izvoza, iznosi blizu jednu KM za kilogram! Godišnje potrebe BiH za umjetnim gnojivom procjenjuju se na 100 hiljada tona i, kako smo rekli, podmiruju se iz uvoza.

Inače, primarna proizvodnja koksa u Lukavcu započet će već krajem aprila i praktično će sva proizvodnja ići u izvoz, prije

svoga u okolne države BiH koje oskudijevaju ovim energentom. U slučaju pokretanja integralne proizvodnje čelika u *BH Steelu*, otvorit će se nove potrebe za ogromnom količinom koksa i na tržištu BiH. Upravo je Ispat jedna od tri inostrane kompanije koje su dostavile ponudu Vladi Federacije BiH za preuzimanje industrije čelika u BiH, što, pored ostalog, podrazumijeva i pokretanje integralne proizvodnje čelika. ◆

